T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2022/615
KARAR NO : 2023/357
KARAR TR : 15/05/2023

ÖZET: İhraç edilmek üzere inşa edilen canlı balık taşıma gemisinin, inşasında çalışan işçilerle ilgili olarak, davalı idare tarafından davacı şirkete 5510 sayılı Kanun'un Ek 2. maddesi kapsamında verilen *"sigorta primi işveren hissesi desteği"*nin geri alınması nedeniyle açılan davanın ADLİ YARGI YERİNDE görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : S.D.T.T.S. ve T. A.Ş.
Vekili : Av. D. C
Davalı : Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
Vekili : Av. Z. Ö

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı şirket vekili, davacının ihraç etmek üzere inşa ettiği canlı balık taşıma gemisinin inşasında çalışan işçileriyle ilgili olarak, sigorta primi işveren hissesi desteğinden yararlanabilmek amacıyla yatırım teşvik belgesi alındığını, geminin inşasının tamamlanmasını müteakip, ihracıyla ilgili işlemlerle birlikte gerekli bildirimler için Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğüne müracaat ettiğini, ancak Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğünün 19/11/2019 tarih ve 24469702-401.04 sayılı işlemiyle ihraç edilmek üzere inşa edilen geminin izin alınmadan satıldığı gerekçesiyle, yararlanılan sigorta primi işveren hissesi desteğinin iadesi için yatırım teşvik belgesinin iptal edildiğini ileri sürerek, yararlanılan *"sigorta primi işveren hissesi desteğinin"* iadesi için yatırım teşvik belgesini iptal eden Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğünün 19/11/2019 tarih ve 24469702-401.04 sayılı işleminin iptali isteğiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. İdari Yargıda

2. **Ankara 17. İdare Mahkemesi 30/10/2020 tarih ve E.2020/123, K.2020/1723 sayılı kararı** ile, *"sigorta primi işveren hissesi desteği"*nin bölgesel, büyük ölçekli ve stratejik teşvik uygulamaları kapsamında yer alan ve ilgili hükümlerde belirtilen şartları sağlayan yatırımlar için yatırım teşvik belgelerinde öngörülen bir destek unsuru olduğu, davacının ihraç etmek üzere inşa ettiği canlı balık taşıma gemisinde çalışan işçilerle ilgili olarak sigorta primi işveren hissesi desteğinden yararlanabilmek için yatırım teşvik belgesi almış bulunduğu ve uyuşmazlık konusu yatırım teşvik belgesinin yalnızca 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun Ek 2. maddesi kapsamında *"sigorta primi işveren hissesi desteği"*ni içerdiği, başka bir destek unsurunun anılan belge içeriğinde bulunmadığı, dolayısıyla anılan belgenin iptal edilmiş olmasının davacı şirketin prim desteğinden yararlanamaması sonucunu doğuracağını, 5510 sayılı Kanun'un Ek 2. maddesinin kapsam ve uygulamasından kaynaklanan uyuşmazlığın görüm ve çözümünde aynı Kanun'un 101. maddesi uyarınca adli yargı mercilerinin (iş mahkemeleri) görevli bulunduğunu belirterek, davanın 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 15/1-a maddesi hükmü uyarınca görev yönünden reddine karar vermiş, bu karara karşı davacı vekilince istinaf isteminde bulunulmuştur.

3. Ankara Bölge İdare Mahkemesi 8. İdari Dava Dairesi 25/03/2021 tarih ve E.2021/109, K.2021/642 sayılı kararı ile başvurunun reddine karar vermiş, bu kararkesinleşmiştir.

4. Davacı vekili bu kez, Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı Altınova Sosyal Güvenlik Merkezinin 03/01/2020 tarih ve E.155266 sayılı yazısıyla müvekkili şirketten iadesi istenilen sigorta primi işveren hissesi desteği ile iadesi istenen prim için hesaplanan gecikme zammı/faiziyle ilgili işlemin iptali istemiyle Sosyal Güvenlik Kurumu ve Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına karşı adli yargı yerinde dava açmıştır.

B. Adli Yargıda

5. **Ankara 37. İş Mahkemesi 06/04/2022 tarih ve E.2022/41, K.2022/111 sayılı kararı** ile, davacının dava konusu ettiği teşvikten yararlandırmama halinin SGK'nın yaptığı herhangi bir denetim, tespit sonucu ortaya çıkmadığını, teşvikin başlatılmasına neden olan davalı bakanlığın geminin teslim tarihi, fatura tarihi üzerinden kendi yetkisinde olan yatırımların yapılması ve sonuçlandırılmasına ilişkin birtakım düzenlemelere uyulmadığı gerekçesi ile idarenin yaptığı bir işlemden kaynaklandığını, bu işlemin yerindeliğinin hukuka uygunluğunun ortaya konmadan SGK'nın işleminin değerlendirilmesinin mümkün olmadığını, böyle bir kabulün davalı bakanlığın yaptığı işlemin yasal denetim dışında bırakılması anlamına geleceğini, bu nedenle teşviklerin geri alınması işleminde SGK'nın hiçbir dahili bulunmadığından dayanak işlemin davalı bakanlık tarafından yapılmış olması ve bunun hukuka uygunluğunun denetlenmesi gerektiğinden bu noktada da adli yargı mahkemelerinin değil idari yargı mahkemelerinin görevli olduğunu belirterek, mahkemelerince davaya bakma görev ve yetkisi idari yargıya ait olmakla HMK'nın 114/1-b, 115/2 maddeleri gereği dava şartı yokluğundan usulden reddine karar vermiş, bu karar kesinleşmiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

A. Mevzuat

6. 19/06/2012 tarih ve 28328 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 2012/3305 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 5510 sayılı Kanun'un Ek 2. maddesi uyarınca yürürlüğe konulmuştur.

"Amaç" başlıklı 1. maddesi şöyledir:

"Bu Kararın amacı; kalkınma planları ve yıllık programlarda öngörülen hedefler doğrultusunda tasarrufların katma değeri yüksek yatırımlara yönlendirilmesi, üretim ve istihdamın artırılmasına, uluslararası rekabet gücünü artıracak ve araştırma- geliştirme içeriği yüksek bölgesel ve büyük ölçekli yatırımlar ile stratejik yatırımların özendirilmesine, uluslararası doğrudan yatırımların artırılmasına, bölgesel gelişmişlik farklılıklarının azaltılmasına, kümelenme ve çevre korumaya yönelik yatırımlar ile araştırma ve geliştirme faaliyetlerinin desteklenmesine ilişkin usul ve esasları belirlemektir."

7. *"Teşvik Belgesi Düzenlenmesi"* başlıklı 7. maddesi şöyledir:

"(1)Yatırımların bu Karar kapsamındaki destek unsurlarından yararlanabilmesi için, makroekonomik programlar ve arz-talep dengesi dikkate alınarak yapılacak sektörel, malî ve teknik değerlendirmeler çerçevesinde projenin uygun görülmesi ve teşvik belgesi düzenlenmesi gerekir.

(2)Teşvik belgesi düzenlenmesine ilişkin müracaat tarihinden önce gerçekleştirilmiş bulunan yatırım harcamaları teşvik belgesi kapsamına alınmaz.

(3)Finansal kiralama yöntemiyle gerçekleştirilecek yatırımlar için finansal kiralama şirketi adına ayrı bir teşvik belgesi düzenlenmez."

8."*Sigorta primi işveren hissesi desteği*" başlıklı 12. maddesi şöyledir:

"(1)Büyük ölçekli yatırımlar, stratejik yatırımlar ve bölgesel teşvik uygulamaları kapsamında desteklenen yatırımlardan, tamamlama vizesi yapılmış teşvik belgesinde kayıtlı istihdamı aşmamak kaydıyla;

a)Komple yeni yatırımlarda, teşvik belgesi kapsamında gerçekleşen yatırımla sağlanan,

b)Diğer yatırım cinslerinde, yatırımın tamamlanmasını müteakip, yatırıma başlama tarihinden önceki son altı aylık dönemde (mevsimsel özellik taşıyan yatırımlarda bir önceki yıla ait mevsimsel istihdam ortalamaları dikkate alınır) Sosyal Güvenlik Kurumuna verilen aylık prim ve hizmet belgesinde bildirilen ortalama işçi sayısına teşvik belgesi kapsamında gerçekleşen yatırımla ilave edilen,

istihdam için ödenmesi gereken sigorta primi işveren hissesinin asgari ücrete tekabül eden kısmı Bakanlık bütçesinden karşılanır.

(2)Büyük ölçekli yatırımlar ile bölgesel teşvik uygulamaları kapsamında desteklenen yatırımlarda söz konusu destek aşağıda belirtilen sürelerde uygulanır.

(3)Stratejik yatırımlar için bu destek 6 ncı bölgede on yıl, diğer bölgelerde yedi yıl süreyle uygulanır.

(4)Yararlanılan sigorta primi işveren hissesi desteğinin tutarı, bölgesel teşvik uygulamaları kapsamında desteklenen yatırımlar ile büyük ölçekli yatırımlarda sabit yatırım tutarının aşağıda belirtilen oranlarını geçemez.

(5)Stratejik yatırımlarda sigorta primi işveren hissesi desteğinin miktarı, bölge ayrımı yapılmaksızın sabit yatırım tutarının yüzde onbeşini geçemez.

(6)İşveren hissesine ait primlerin karşılanabilmesi için, işverenlerin çalıştırdıkları sigortalılarla ilgili olarak 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca aylık prim ve hizmet belgelerini yasal süresi içerisinde Sosyal Güvenlik Kurumuna vermesi ve sigortalıların tamamına ait sigorta primlerinin sigortalı hissesine isabet eden tutar ile Bakanlıkça karşılanmayan işveren hissesine ait tutarın yasal süresi içerisinde ödenmiş olması şarttır. İşveren tarafından ödenmesi gereken primlerin geç ödenmesi halinde, Bakanlıktan Sosyal Güvenlik Kurumuna yapılacak ödemenin gecikmesinden kaynaklanan gecikme zammı işverenden tahsil edilir.

(7)Genel teşvik uygulamaları kapsamında desteklenen, tersanelerin gemi inşa yatırımlarında tamamlama vizesi şartı aranmaksızın belge konusu geminin yapımında istihdam edilen işçiler için

ödenmesi gereken sigorta primi işveren hissesinin asgari ücrete tekabül eden kısmı Bakanlıkça karşılanabilir. Bu destek, gemi inşası devam etse dahi yatırıma başlama tarihinden itibaren en fazla on sekiz ay süreyle uygulanır. Yat, yüzer tesis ve deniz araçları da bu kapsamda değerlendirilir.

(8)Bu desteğin uygulanacağı teşvik belgesi kapsamındaki yatırıma ait tesiste, işverenin sosyal güvenlik işyeri numarası altında ilgili mevzuatta belirlenen alt işverenler tarafından istihdam edilen işçi sayısı da dikkate alınabilir.

(9)Sosyal Güvenlik Kurumuna yapılacak aktarımlarla ilgili usul ve esaslar Bakanlık tarafından belirlenir."

9. *"Sigorta primi desteği"* başlıklı 13. maddesi şöyledir:

"(1)Bu Karar uyarınca 6 ncı bölgede; büyük ölçekli yatırımlar, stratejik yatırımlar ve bölgesel teşvik uygulamaları kapsamında teşvik belgesine istinaden gerçekleştirilecek yatırımla sağlanan ilave istihdam için, tamamlama vizesi yapılan teşvik belgesinde kayıtlı istihdam sayısını aşmamak kaydıyla, işveren tarafından Sosyal Güvenlik Kurumuna ödenmesi gereken sigorta primi işçi hissesinin asgari ücrete tekabül eden kısmı, tamamlama vizesinin yapılmasını müteakip on yıl süreyle işveren adına Bakanlık bütçesinden karşılanabilir.

(2)Bu destekten yararlanılabilmesi için, aylık prim ve hizmet belgelerinin yasal süresi içerisinde Sosyal Güvenlik Kurumuna verilmesi ve Bakanlıkça karşılanmayan işçi hissesine ait tutarın yasal süresi içerisinde ödenmiş olması şarttır. Bu destekten yararlanan yatırımcı tarafından ödenmesi gereken primlerin geç ödenmesi halinde, Bakanlıktan Sosyal Güvenlik Kurumuna yapılacak ödemenin gecikmesinden kaynaklanan gecikme zammı işverenden tahsil edilir.

(3)12 nci maddenin sekizinci fıkrasında yer alan hüküm sigorta primi desteği için de uygulanabilir."

10. *"Devir, Satış, İhraç ve Kiralama"* başlıklı 22. maddesi şöyledir:

"(1)Yatırım tamamlama vizesi yapılmış teşvik belgesi kapsamındaki makine ve teçhizatın devir, satış, ihraç veya kiralanması, söz konusu yatırım mallarının teminini müteakip beş yılı doldurmuş olmaları halinde serbesttir.

(2)Teşvik belgesi kapsamındaki yatırımını tamamlamış ancak tamamlama vizesi yapılmamış yatırımlarla ilgili makine ve teçhizatın, teminini müteakip beş yıl geçtikten sonra satışının yapılmış olması ve işletmenin asgari beş yıl süreyle faaliyette bulunmuş olması şartıyla, Bakanlıkça herhangi bir müeyyide uygulanmaksızın tamamlama vizesi yapılabilir.

(3)Tamamlama vizesi yapılıp yapılmadığına bakılmaksızın beş yılını doldurmamış makine ve teçhizatın yatırımın bütünlüğünün bozulmaması kaydıyla veya bütünü ile birlikte;

a)Teşvik belgeli bir başka yatırım için devri,

b)Teşvik belgesi olmayan bir başka yatırımcıya satışı,

c)İhracı,

ç)Kiralanması,

Bakanlığın iznine tabidir.

(4)Tamamlama vizesi yapılmamış veya tamamlama vizesi yapılmış olmakla birlikte beş yılını doldurmamış makine ve teçhizata satış izni verilebilmesi için yatırımın bütünlüğünün bozulmaması şartı aranır. Bu tür durumlarda satış izni verilen makine ve teçhizata uygulanan destekler geri alınmaz. Ancak, yatırımcının teşvik belgesinin satış iznini müteakip diğer nedenlerle iptali hâlinde izin verilen makine ve teçhizata uygulanan destekler de ilgili mevzuat çerçevesinde kısmen veya tamamen geri alınır.

(5)Beş yıllık süreyi doldurmamış makine ve teçhizatın tamamlama vizesinin yapılıp yapılmadığına bakılmaksızın izinsiz satılması veya satılmasına sebebiyet verilmesi halinde konu hakkında en kısa sürede Bakanlığa bilgi verilir. Bu durumda, satışı yapılan makine ve teçhizat ile ilgili tahsil edilmeyen gümrük vergisi ve KDV ile varsa indirimli kurumlar vergisi veya gelir vergisi uygulanmak suretiyle yararlanılan destekler ilgili mevzuat çerçevesinde geri alınır. Satış dolayısıyla yatırım tutarında meydana gelen azalma nedeniyle kullanılabilecek azamî kredi tutarında azalma oluşması durumunda fazladan kullanılan krediye tekabül eden faiz desteği 11 inci madde çerçevesinde, tahsil edilmeyen Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu kesintisi ise ilgili mevzuat çerçevesinde geri alınır.

(6)Teşvik belgesi kapsamında temin edilen makine ve teçhizatın, üretilecek mal veya hizmetlerin teşvik belgesi sahibi yatırımcı tarafından satın alınması koşuluyla diğer bir yatırımcıya herhangi bir ücret alınmaksızın geçici olarak verilmesi veya kiralanması Bakanlığın iznine tabidir.

(7)Teşvik belgesine konu yatırımlardan tamamlama vizesi ve belgede kayıtlı özel şartların vizesi yapılabilecek durumda olanlar için, yatırımcıların cebrî icra takiplerine konu olması veya iflas masasına girmesi durumunda; yatırımcı, icra organı veya iflas organı tarafından icra ile satışın veya iflasın kesinleşme tarihinden önce talep edilmesi hâlinde, Bakanlıkça teşvik belgesinin tamamlama vizesi yapılabilir. Ancak, satışın kesinleşmesi hâlinde kesinleşme tarihi itibarıyla varsa satış için gerekli süreleri doldurmamış olan makine ve teçhizata yönelik olarak yararlanılan destekler ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde geri alınır.

(8)Yatırımcının ilgili kanun hükümlerine göre tasfiyeye girmesi hâlinde, ilgili tasfiye kurulunun veya organının talebi üzerine yedinci fıkra hükümlerine göre işlem yapılabilir."

11. *"Müeyyide"* başlıklı 28. maddesi şöyledir:

"(1)Bu Karar ile uygulama mevzuatında belirlenen hükümlere aykırı davranan, teşvik belgesindeki kayıt ve koşulları yerine getirmeyen, teşvik belgesi ile diğer belgelerde tahrifat yapan, sahte ve muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge düzenleyen veya kullanan, yanlış ve yanıltıcı bilgi veren, diğer kurum, kuruluş veya firmalara karşı yükümlülüklerin yerine getirilmemesi nedeniyle icra veya iflas yoluyla yapılan işlemlerde dâhil belge kapsamındaki makine ve teçhizatı öngörülen sürelerden önce satan veya satılmasına sebebiyet veren, teşvik belgesinde öngörülen sürede yatırımları tamamlamayan, belirlenen asgari yatırım tutarlarına uymayan yatırımcıların teşvik belgeleri bu maddenin ikinci fıkra hükmü saklı kalmak kaydıyla iptal edilir.

(2)Yatırımcının mükellefiyetlerini kısmen yerine getirmediği ancak, belge iptalinin de gerekmediği durumlarda belge kapsamında sağlanan desteklerden bir kısmı müeyyide uygulanarak geri alınır.

(3)Teşvik belgelerinin iptal edilmesi veya kısmi müeyyide uygulanması halinde sağlanan destekler 6183 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde yatırımcıdan geri alınır.

(4)Yatırımcının mükellefiyetlerini yerine getirmemesi hâlinde uygulanacak olan müeyyidelerden finansal kiralamaya konu makine ve teçhizata tekabül eden bölümü, kısmen veya tamamen finansal kiralama şirketlerine de uygulanabilir."

12. 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun*"Prim oranları ve Devlet katkısı"* başlıklı 81. maddesi şöyledir:

"Bu Kanun gereğince alınacak sigorta prim oranları aşağıdaki şekildedir:

a) Malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları prim oranı, sigortalının prime esas kazancının % 20'sidir. Bunun % 9'u sigortalı hissesi, % 11'i işveren hissesidir.

b) (Değişik: 17/4/2008-5754/48 md.) Bu Kanunda belirtilen fiilî hizmet süresi zammı uygulanan işlerde 4 üncü maddenin birinci fıkrasının;

(...)

ı) (Ek: 15/5/2008-5763/24 md.) Bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalıları çalıştıran özel sektör işverenlerinin, bu maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine göre malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primlerinden, işveren hissesinin beş puanlık kısmına isabet eden tutar Hazinece karşılanır. İşveren hissesine ait primlerin Hazinece karşılanabilmesi için, işverenlerin çalıştırdıkları sigortalılarla ilgili olarak bu Kanun uyarınca aylık prim ve hizmet belgelerinin yasal süresi içerisinde Sosyal Güvenlik Kurumuna vermeleri, sigortalıların tamamına ait sigorta primlerinin sigortalı hissesine isabet eden tutarı ile Hazinece karşılanmayan işveren hissesine ait tutarı yasal süresinde ödemeleri, Sosyal Güvenlik Kurumuna prim, idari para cezası ve bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borcu bulunmaması şarttır.(...)"

13. Kanun'un *"Prim belgeleri ve işyeri kayıtları"* başlıklı 86. maddesi şöyledir:

"İşveren bir ay içinde 4 üncü ve 5 inci maddeye tâbi çalıştırdığı sigortalıların ve sosyal güvenlik destek primine tâbi sigortalıların;

a) Ad ve soyadlarını, T.C. kimlik numaralarını,

b) 80 inci maddeye göre hesaplanacak prime esas kazançlarını,

c) Prim ödeme gün sayıları ile prim tutarlarını,

gösteren ve örneği Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenen asıl veya ek aylık prim ve hizmet belgesini, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamındakiler için en geç Kurumca belirlenecek günün sonuna kadar, diğer sigortalılar için ise ait olduğu ayı takip eden ayda Kurumca belirlenecek günün sonuna kadar Kuruma vermekle veya sigortalı çalıştırmadığı takdirde, bu hususu sigortalı çalıştırmaya son verdiği tarihten itibaren, onbeş gün içinde Kuruma bildirmekle yükümlüdür.

İşveren, işyeri sahipleri; işyeri defter, kayıt ve belgelerini ilgili olduğu yılı takip eden yıl başından başlamak üzere on yıl süreyle, kamu idareleri otuz yıl süreyle, tasfiye ve iflâs idaresi memurları ise görevleri süresince, saklamak ve Kurumun denetim ve kontrol ile görevlendirilen memurlarınca istenilmesi halinde onbeş gün içinde ibraz etmek zorundadır.

İşverenin, sigortalıyı, 4857 sayılı İş Kanununun 7 nci maddesine göre başka bir işverene iş görme edimini yerine getirmek üzere geçici olarak devretmesi halinde, sigortalıyı devir alan, geçici iş ilişkisi süresine ilişkin birinci fıkrada belirtilen belgelerin aynı süre içinde işverene ait işyerinden Kuruma verilmesinden, işveren ile birlikte müteselsilen sorumludur.

Ay içinde bazı işgünlerinde çalıştırılmadığı ve ücret ödenmediği beyan edilen sigortalıların, otuz günden az çalıştıklarını ispatlayan belgelerin işverence ilgili aya ait aylık prim ve hizmet belgesine eklenmesi şarttır. (Değişik ikinci cümle: 13/2/2011-6111/40 md.) Kurumca belirlenen işyerlerinde bu şart aranmaz.

Sigortalıların otuz günden az çalıştığını gösteren bilgi ve belgelerin aylık prim ve hizmet belgesinin verilmesi gereken süre içinde Kuruma verilmemesi veya verilen bilgi ve belgelerin Kurumca geçerli sayılmaması halinde, otuz günden az bildirilen sürelere ait aylık prim ve hizmet belgesi Kurumca re'sen düzenlenir ve muhteviyatı primler, bu Kanun hükümlerine göre tahsil olunur.

Kurumun denetim ve kontrol ile görevlendirilmiş memurlarınca, fiilen yapılan denetimler sonucunda veya işyeri kayıtlarından yapılan tespitlerden ya da kamu idarelerinin denetim elemanlarınca kendi mevzuatı gereğince yapacakları soruşturma, denetim ve incelemeler neticesinde veya kamu kurum ve kuruluşları ile bankalar tarafından düzenlenen belge veya alınan bilgilerden çalıştığı anlaşılan sigortalılara ait olup, bu Kanun uyarınca Kuruma verilmesi gereken belgelerin yapılan tebligata rağmen

bir ay içinde verilmemesi veya noksan verilmesi halinde, bu belgeler Kurumca re'sen düzenlenir ve muhteviyatı sigorta primleri Kurumca tespit edilerek işverene tebliğ edilir. İşveren, bu maddeye göre tebliğ edilen prim borcuna karşı tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde, ilgili Kurum ünitesine itiraz edebilir. İtiraz, takibi durdurur. İtirazın reddi halinde, işveren kararın tebliğ tarihinden itibaren bir ay içerisinde yetkili iş mahkemesine başvurabilir. Yetkili mahkemeye başvurulması, prim borcunun takip ve tahsilini durdurmaz. Mahkemenin Kurum lehine karar vermesi halinde, 88 inci ve 89 uncu maddelerin prim borcuna ilişkin hükümleri uygulanır.

(Ek fıkra: 17/4/2008-5754/50 md.) Kurumun denetim ve kontrolle görevli memurlarınca işyerinde fiilen yapılan tespitlerden ve kamu idarelerinin denetim elemanlarınca kendi mevzuatı gereğince yapacakları soruşturma, denetim ve incelemelerden kayıt ve belgelere dayanmaksızın çalıştığı belirlendiği halde, hizmetlerinin veya prime esas kazançlarının Kuruma bildirilmediği anlaşılan veya eksik bildirildiği tespit edilen sigortalıların geriye yönelik hizmetlerinin veya prime esas kazançlarının, en fazla tespitin yapıldığı tarihten geriye yönelik bir yıllık süreye ilişkin kısmı dikkate alınır.

Aylık prim ve hizmet belgesi işveren tarafından verilmeyen veya çalıştıkları Kurumca tespit edilemeyen sigortalılar, çalıştıklarını hizmetlerinin geçtiği yılın sonundan başlayarak beş yıl içerisinde iş mahkemesine başvurarak, alacakları ilâm ile ispatlayabilirlerse, bunların mahkeme kararında belirtilen aylık kazanç toplamları ile prim ödeme gün sayıları dikkate alınır.

Sigortalının çalıştığı bir veya birden fazla işte, bu Kanunda yazılı şartları yerine getirmiş olmasına rağmen, kendisi için verilmesi gereken aylık prim ve hizmet belgesinin işveren tarafından verilmediği veya verilen aylık prim ve hizmet belgesinde kazançların veya prim ödeme gün sayılarının eksik gösterildiği Kurumca tespit edilirse, hastalık ve analık sigortalarından gerekli ödemeler yapılır.

Bu maddede belirtilen yükümlülüklerin yerine getirilmemesi halinde, 102 nci maddeye göre işlem yapılır.

Kamu idarelerinde işyerinin özelliği nedeniyle prim belgelerinin farklı sürelerde verilme zamanını belirlemeye, Kurum yetkilidir. Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar ile belgelerin içerik ve şekli, Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir."

14. Kanun'un Ek 2. maddesi şöyledir:

"Yatırımlarda Devlet yardımları hakkında kararlar çerçevesinde düzenlenen teşvik belgeleri kapsamında gerçekleştirilecek yatırımlarla istihdam edilen sigortalılar için, 81 inci maddede sayılan ve 82 nci madde uyarınca belirlenen prime esas kazanç alt sınırı üzerinden hesaplanan sigorta primlerinin; işveren hisselerinin tamamına veya Bakanlar Kurulunca istatistiki bölge birimleri sınıflandırması, kişi başına düşen milli gelir veya sosyoekonomik gelişmişlik düzeyleri dikkate alınmak suretiyle belirlenen illerde işveren hisseleri ile birlikte sigortalı hisselerinin tamamına kadar olan kısmı Ekonomi Bakanlığı bütçesinden karşılanır. Bakanlar Kurulu ayrıca Ekonomi Bakanlığınca karşılanacak tutarın uygulama süresini, karşılama oranım ve kapsamını; yatırımın sektörü, büyüklüğü ve bulunduğu illere göre farklılaştırmaya yetkilidir.

Primlerin Ekonomi Bakanlığınca karşılanabilmesi için işverenlerce, çalıştırdıkları sigortalılarla ilgili olarak bu Kanun uyarınca aylık prim ve hizmet belgelerinin yasal süresi içerisinde Kuruma verilmesi ve Ekonomi Bakanlığınca karşılanmayan tutarın yasal süresi içinde ödenmiş olması şarttır.

Bu madde hükümleri, 21/4/2005 tarihli ve 5335 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 30 uncu maddesinin ikinci fıkrası kapsamına giren kurum ve kuruluşlara ait işyerleri ile sosyal güvenlik destek primine tabi çalışanlar ve yurt dışında çalışan sigortalılar hakkında uygulanmaz.

Ekonomi Bakanlığınca karşılanan prim tutarları işverenler bakımından gelir ve kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider veya maliyet unsuru olarak dikkate alınmaz. Bu Kanun gereğince yapılan kontrol ve denetimlerde, çalıştırdığı kişileri sigortalı olarak bildirmediği veya bildirilen sigortalının fiilen çalışmadığının tespit edilmesi halinde işverenler bir yıl süreyle bu maddeyle sağlanan destek unsurlarından yararlanamaz. Bu madde kapsamındaki teşvikten yersiz olarak faydalanıldığının tespiti halinde işverenden yararlanılan teşvik tutarı gecikme zammı ve gecikme cezası ile birlikte tahsil edilir. Ayrıca, işyerinde sigortalının fiilen çalışmadığı halde bildirildiğinin tespit edilmesi halinde işveren hakkında Cumhuriyet başsavcılığına suç duyurusunda bulunulur.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Ekonomi Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından müştereken belirlenir."

15. Aynı Kanun'un *"Uyuşmazlıkların çözüm yeri"* başlıklı 101. maddesi şöyledir:

"Bu Kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde, bu Kanun hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili ortaya çıkan uyuşmazlıklar iş mahkemelerinde görülür."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

16. Uyuşmazlık Mahkemesinin Muammer TOPAL'ın Başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 15/05/2023 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, idari ve adli yargı yerleri

arasında anılan Kanun'un 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, adli yargı dosyası aslı ile idari yargı karar örneğinin 15. madde uyarınca davacının istemi üzerine son görevsizlik kararını veren mahkemece Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği, Mahkememizce idari yargı dosyası aslının mahkemesinden istenerek usule ilişkin işlemlerde herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

17. Raportör-Hakim Gülşen AKAR PEHLİVAN'ın, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

18. Dava, İhraç edilmek üzere inşa edilen canlı balık taşıma gemisinin, inşasında çalışan işçilerle ilgili olarak, davalı idare tarafından davacı şirkete 5510 sayılı Kanun'un Ek 2. maddesi kapsamında verilen *"sigorta primi işveren hissesi desteği"*nin geri alınması nedeniyle açılmıştır.

19. Dosyanın incelenmesinden, davacı firmanın 02/04/2018 tarihve 136479 sayılı müracaatına istinaden, firma tarafından Yalova ili, Altınova ilçesinde gerçekleştirilmesi planlanan 3.500 Deat Weight Tonnage (DWT) kapasiteli canlı balık taşıma gemisi inşası yatırımına yönelik olarak, Bakanlar Kurulunun 15/06/2012 tarih ve 2012/3305 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararı çerçevesinde *"sigorta primi işveren hissesi desteği"*ni haiz 10/04/2018 tarih ve 136479 sayılı yatırım teşvik belgesi düzenlendiği, anılan yatırım teşvik belgesine konu gemi inşası yatırımının tamamlanmasının akabinde S.D.T:T.S.T.A.Ş tarafından Bakanlık Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğüne yapılan 29/08/2019 tarih ve 507916 sayılı müracaat ile yatırım teşvik belgesinin tamamlama vizesi işleminin gerçekleştirilmesinin talep edildiği, ardından davacı firmanın 03/10/2019 tarih ve 600214 sayılı müracaatı ile, teşvik belgesine konu geminin ihraç edileceğinden bahisle ihraç işleminin tabi olduğu tamamlama vizesi ile ihraç izni işlemlerinin hızlandırılabilmesini teminen mezkur teşvik belgesinin tamamlama vizesi işleminin, müracaat ekinde sunulan Yeminli Mali Müşavirce düzenlenen Yatırım Tamamlama Ekspertiz Raporu ile sonuçlandırılarak ihraç izni verilmesini talep ettiğini, yatırım tamamlama vizesi müracaatına ilişkin Bakanlıkça yapılan incelemede, S.D.T:T.S.T.A.Ş tarafından Bakanlıktan satış ve ihraç izni alınmaksızın, 136479 sayılı yatırım teşvik belgesi kapsamında inşa edilen Canlı Balık Taşıma Gemisinin 27/08/2019 tarihli fatura ile satışının, 28/08/2019 tarihli Gümrük Çıkış Beyannamesi ile ihraç işleminin gerçekleştirildiğinin tespit edildiği; belgeye konu gemi inşa yatırımının 2012/3305 sayılı karar ile belgede belirtilen şartların sağlanarak gerçekleştirilmesi esasına dayalı olarak düzenlenen ve sadece sigorta primi işveren hissesi desteği içeren yatırım teşvik belgesi kapsamında inşa edilmiş olan canlı balık taşıma gemisinin, bütünü ile birlikte Bakanlıktan izin alınmaksızın satış ve ihraç işlemlerinin gerçekleştirilmesi sebebiyle söz konusu yatırım teşvik belgesinin iptal edilmesi ve belge kapsamında yararlanılan desteklerin geri alınmasına ilişkin ilgili kurumlara gerekli bildirimde bulunulduğu anlaşılmıştır.

20. Olayda, davacının ihraç etmek üzere inşa ettiği canlı balık taşıma gemisinde çalışan işçilerle ilgili olarak 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun EK 2. maddesi kapsamında sigorta primi işveren hissesi desteğinden yararlanabilmek için 10/04/2018 tarih ve 136479 sayılı yatırım teşvik belgesini aldığı, sözü geçen belgenin yalnızca *"sigorta primi işveren hissesi desteği"*ni içerdiği, anılan geminin davalı Bakanlıktan izin alınmaksızın satış ve ihraç işlemlerinin gerçekleştirilmiş olduğundan bahisle söz konusu belgenin Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğünün 19/11/2019 tarih ve 24469702-401.04 sayılı işlemiyle verilen desteğin geri istenilmesi üzerine bakılan davanın açıldığı açıktır.

21. Bakılan uyuşmazlıkta, *"sigorta primi işveren hissesi desteği"*nin bölgesel, büyük ölçekli ve stratejik teşvik uygulamaları kapsamında yer alan ve ilgili hükümlerde belirtilen şartları sağlayan yatırımlar için yatırım teşvik belgelerinde öngörülen bir destek unsuru olduğu, davacının ihraç etmek üzere inşa ettiği canlı balık taşıma gemisinde çalışan işçilerle ilgili olarak sigorta primi işveren hissesi desteğinden yararlanabilmek için yatırım teşvik belgesi almış bulunduğu ve uyuşmazlık konusu yatırım teşvik belgesinin yalnızca 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun Ek 2. maddesi kapsamında *"sigorta primi işveren hissesi desteği"*ni içerdiği, başka bir destek unsurunun anılan belge içeriğinde bulunmadığı, dolayısıyla anılan belgenin iptal edilmiş olmasının davacı şirketin prim desteğinden yararlanamaması sonucunu doğuracağı dikkate alındığında 5510 sayılı Kanun'un Ek 2. maddesinin kapsam ve uygulamasından kaynaklanan uyuşmazlığın görüm ve çözümünde aynı Kanun'un 101. maddesi uyarınca adli yargı mercilerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

22. Yukarıda belirtilen hususlar gözönünde bulundurularak, Ankara 37. İş Mahkemesinin 06/04/2022 tarih ve E.2022/41, K.2022/111 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Ankara 37. İş Mahkemesinin 06/04/2022 tarih ve E.2022/41, K.2022/111 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

15/05/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİ ile KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Muammer	Nilgün	Doğan	Eyüp
TOPAL	TAŞ	AĞIRMAN	SARICALAR

Üye	Üye	Üye
Ahmet	Mahmut	Bilal
ARSLAN	BALLI	ÇALIŞKAN